

Beroepscompetentieprofiel Stuurman kleine schepen

Regie: VTL
Datum wijzigen: 9 oktober 2003
Versie definitief

Er bestaat in het Nederlands een dilemma als het gaat over het gebruik van woorden die als mannelijk en vrouwelijk geïnterpreteerd kunnen worden. We zouden consequent kunnen werken met 'hij/zij' en 'zijn/haar', maar dat geeft een gedwongenheid die wij stilistisch niet verantwoord vinden. De personen die de handelingen verrichten of beschreven worden, kunnen in onze optiek net zo goed mannen zijn als vrouwen.

Inhoudsopgave

Leeswijzer bij het beroepscompetentieprofiel	3
Beroepscompetentieprofiel Stuurman <u>kleine</u> schepen.....	5
Algemene informatie.....	5
Mogelijke functiebenamingen.....	6
Loopbaanmogelijkheden	6
Beroepsbeschrijving	6
Trends / Innovaties	7
Kerntaken van het beroep	8
Kerntaak 1 Voert de navigatie.....	9
Kerntaak 2 Draagt zorg voor de belading van het schip.....	10
Kerntaak 3 Pleegt onderhoud	11
Kerntaak 4 Handelt bij calamiteiten	12
Kerntaak 5 Zorgt voor een goede bedrijfsvoering op het schip	13
Kernopgaven van het beroep	14
Overzichtschaam beroepscompetenties en kerntaken	15
Overzichtschaam beroepscompetenties en kernopgave	15
Beroepscompetenties met succescriteria	16
Nr. 1 Uitzetten navigatieroute.....	16
Nr. 2 Plaatsbepalen schip	16
Nr. 3 Uitvoeren navigatiewacht	16
Nr. 4 Manoeuvreren schip	17
Nr. 5 Administreren.....	17
Nr. 6 Beladen schip	17
Nr. 7 Plegen onderhoud	17
Nr. 8 Handelen bij calamiteiten	18
Nr. 9 Ondersteunen technisch bedrijf.....	18
Nr. 10 Leidinggeven	18
Nr. 11 Communiceren	19
Nr. 12 Beoordelen eigen bevoegdheid.....	19
Nr. 13 Ondernemen/managen.....	19
Nr. 14 Samenleven/samenwerken	19
BIJLAGE 1: Diploma's en certificaten.....	20

Leeswijzer bij het beroepscompetentieprofiel

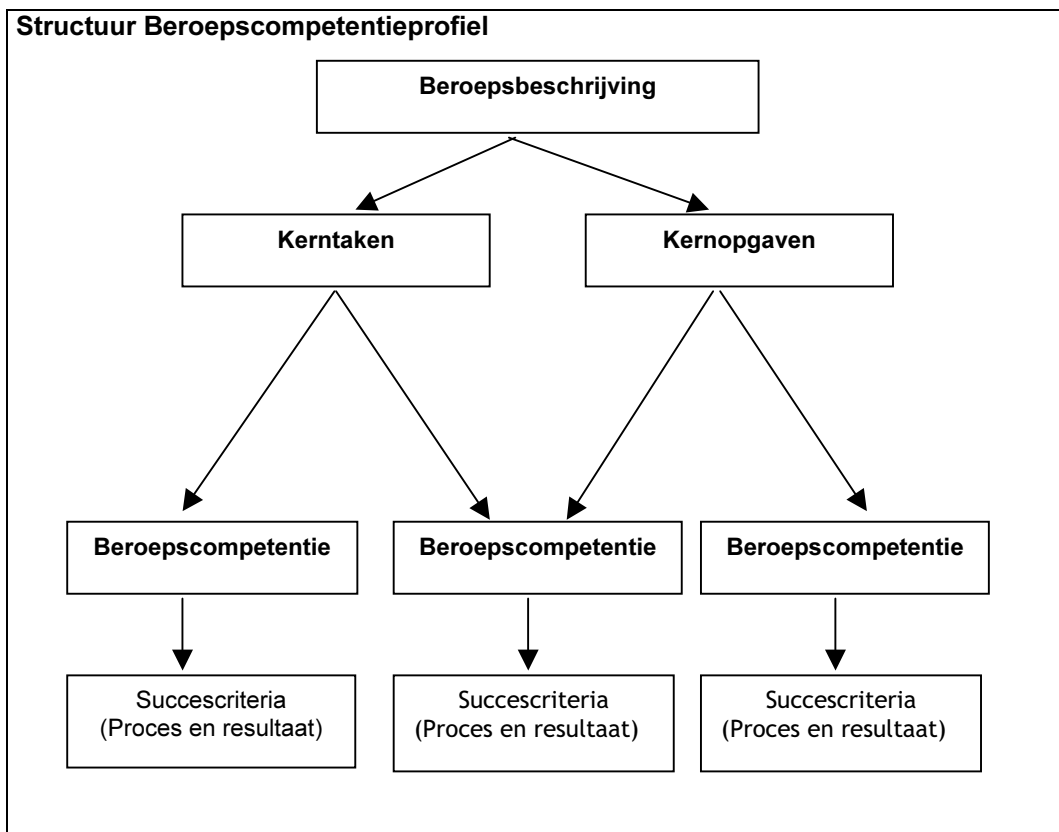
Voor u ligt het beroepscompetentieprofiel (BCP) Stuurman kleine schepen. Dit BCP beschrijft de beroepspraktijk en de competenties die een vakvolwassen beroepsbeoefenaar heeft. Deze leeswijzer geeft een toelichting op de functie, de structuur en de onderdelen van dit beroepscompetentieprofiel.

Beroepscompetentieprofielen gebruiken we als uitgangspunt voor de ontwikkeling van kwalificatieprofielen. In een kwalificatieprofiel omschrijven we welke competenties een *leerling* (a.s. werknemer) moet beheersen bij het afsluiten van zijn beroepsopleiding.

Het BCP is dus een belangrijke bron voor de competentiegerichte kwalificatiestructuur, het ontwerpen van beroepsopleidingen, leeromgevingen en het vormgeven van toetsnormen (o.a. proeve van bekwaamheid). Het is daarom noodzakelijk dat de beschrijvingen in dit BCP met een regelmaat actueel gehouden worden.

Onderdelen van het beroepscompetentieprofiel:

- **Algemene Informatie:** een beschrijving van de brondocumenten die gebruikt zijn en de beroeps- of functienamen die onder dit BCP vallen.
- **Beroepsbeschrijving:** hierin staat een herkenbare beschrijving van het beroep aan de hand van een aantal vaste begrippen zoals beroepscontext, werkzaamheden, rol en verantwoordelijkheden, de complexiteit, typerende beroepshouding van de beroepsbeoefenaar. Ook worden de trends en innovaties omschreven binnen de (veranderende) markt waarin de beroepsbeoefenaar werkt.

- **Kerntaken:** kerntaken geven de essentie aan van wat een beroepsbeoefenaar doet. Het zijn kenmerkende en betekenisvolle onderdelen van een beroep. Elke kerntaak wordt beschreven aan de hand van vaste punten (proces, rol en verantwoordelijkheden, complexiteit, betrokkenen, hulpmiddelen, kwaliteit van proces en resultaat, keuzes en dilemma's). Dit is een hulpmiddel voor het opstellen van de beroepscompetenties.
- **Kernopgaven:** kernopgaven zijn kritische beroepssituaties, waarbij sprake is van keuzes, dilemma's, spanningsvelden, problemen en/ of kansen. Met deze kernopgaven komt een beroepsbeoefenaar regelmatig in aanraking en ze zijn kenmerkend voor het beroep. Van de beroepsbeoefenaar wordt hierbij een aanpak en een oplossing verwacht. Ze geven ook de afbreukrisico's weer. Kernopgaven verwijzen naar meerdere kerntaken. Ook hieruit kunnen beroepscompetenties worden afgeleid.
- **Competentiematrix:** hierin heeft u een overzicht en kunt u snel zien welke beroepscompetenties horen bij welke kerntaak en kernopgave.
- **Beroepscompetenties:** een opsomming van de competenties van een vakvolwassen beroepsbeoefenaar waarmee hij beroepsrelevante taken en opgaven aankan. Het veronderstelt de aanwezigheid van onderling samenhangende competentie-elementen zoals: kennis, vaardigheden, houdingen, inzichten en/ of persoonlijke eigenschappen (ook als dat in formulering niet tot uitdrukking komt). Bij een uiteindelijke vertaling naar lesprogramma's door scholen zal men aangeven wat leerlingen moeten leren om een bepaalde competentie te kunnen ontwikkelen. De competenties zijn ingedeeld naar de dimensies: vakmatig-methodisch (VM), bestuurlijk, organisatorisch en strategisch (BOS), sociaalcommunicatief (SC) en bijdragen aan ontwikkeling (ONT).
- **Succescriteria:** Dit zijn de criteria waaraan te zien is of de beroepsbeoefenaar de competenties beheerst. Ze omschrijven het resultaat van een bepaald vakmatige handeling/ gedrag en het proces dat leidt tot dit resultaat en zijn onlosmakelijk verbonden aan de beroepscompetenties. Succescriteria geven aan wat het meest essentieel is en wat kritieke factoren zijn in de beroepsuitoefening.

Mochten er na het lezen van dit beroepscompetentieprofiel toch nog zaken onduidelijk zijn, schroom dan niet om vragen te stellen aan VTL, afdeling Ontwikkeling & Innovatie.

Beroepscompetentieprofiel Stuurman kleine schepen

Algemene informatie	Datum: 9 oktober 2003	versie: definitief
Onder regie van kenniscentrum	Afdeling Ontwikkeling & Innovatie	
Ontwikkeld door	CBE Consultants BV in opdracht van VTL	
Brondocument(en)	<ul style="list-style-type: none"> • Beroepsprofiel Stuurman d.d. mei 2003; • Resultaten GDS-bijeenkomst d.d. 1 juli 2003; • Jaarverslag KVRN en diverse brochures. 	
Legitimering beroepscompetentieprofiel		
- op format vereisten door	VTL	d.d. 18 februari 2004
- op inhoud door	KNVR	d.d. 16 februari 2004
	FWZ	d.d. 16 februari 2004

Mogelijke functiebenamingen

Wachtstuurman, eerste stuurman, of kapitein op schepen met een omvang kleiner dan 3000 GT voor onbeperkt vaargebied

Loopbaanmogelijkheden

De stuurman begint als officier met wachtbevoegdheid (in de meeste gevallen als eerste stuurman tot 3000 GT) en kan na een bepaalde vaartijd en bij gebleken geschiktheid de eindfunctie van kapitein voor schepen tot 3000 GT bereiken. Daarbij geeft hij/zij leiding aan andere scheepsofficieren en overige bemanningsleden.

De stuurman werkt aan boord van alle schepen. Voor olietankers, chemicaliëntankers, gastankers of (ro-ro) passagiersschepen zijn een aantal aanvullende deelkwalificaties vereist, gericht op ladingspecifieke onderdelen en veiligheid en milieu.

Een stuurman met de nodige ervaring zal afhankelijk van eigen kwalificaties een functie aan wal kunnen uitvoeren in de haven- en vervoersector, maritiem verwante bedrijven en de procesindustrie. In essentie zijn dit beroepen in de maritieme sector, de transportsector.

Beroepsbeschrijving

Beroepscontext
/werkzaamheden

De stuurman kleine schepen (verder: stuurman) is werkzaam in een internationaal georiënteerde beroepsomgeving. Hij/zij vaart op schepen die zowel short sea als worldwide kunnen varen, in bijvoorbeeld de stukgoed- en droge bulkvaart, containervaart, koelvaart, tankvaart, zeesleepvaart, zware ladingvaart en de ferrysector.

Het Ministerie van Verkeer en Waterstaat verschaft een vaarbevoegdheidsbewijs (ref. Besluit zeevaartbemanning handelsvaart en zeilvaart, artikel 17) op basis van het kennisbewijs Wachtstuurman tot 3000 GT. Voor de afgifte van het kennisbewijs Wachtstuurman tot 3000 GT voldoet de aanvrager aan de beroepsvereisten (ref. Besluit zeevaartbemanning handelsvaart en zeilvaart, hoofdstuk 4 Beroepsvereisten, §2 Beroepsvereisten handelsvaart, artikel 63).

De zeevaartbemanningwet maakt onderscheid tussen de stuurman alle schepen en een stuurman kleine schepen. Dit onderscheid wordt gebaseerd op het tonnage (GT) van het schip. In dit beroepscompetentieprofiel gaat het om een stuurman kleine schepen; deze stuurman mag werken op schepen met een omvang van minder dan 3000 GT.

De stuurman maakt deel uit van een team van scheepsofficieren en is belast met werkzaamheden in het kader van het vervoeren van goederen en het daaruit volgend uitvoeren van vooral operationele maar ook leidinggevende taken met een soms complex karakter. De nadruk van het werk van de stuurman ligt op de navigatie en de belading van het schip. Daarbij werkt hij/zij samen met andere opvarenden en externe bedrijven en organisaties aan een optimale bedrijfsvoering.

Bij de beroepsuitoefening is het uitgangspunt dat de stuurman een specialistisch inzetbare scheepsofficier is, waarvan de bedrijfstak diepgaande kennis en vaardigheden vereist. Dit in tegenstelling tot de minder diepgaande maar bredere eisen die worden gesteld aan de kennis en vaardigheden van de maritieme officier (marof). De stuurman komt met name tot zijn recht op schepen waarop complexe ladingsprocessen plaatsvinden. Naast diepgaande kennis ten aanzien van navigatie en beladen, heeft de stuurman voldoende technisch inzicht om verantwoord met de apparatuur aan boord om te gaan.

Rol en verantwoordelijkheden	Afhankelijk van zijn of haar positie aan boord wordt door de stuurman leiding gegeven aan andere officieren en overige bemanningsleden. De beroepsactiviteiten worden door de stuurman in zowel teamverband als individueel uitgevoerd waarbij een grote mate van verantwoordelijkheid voor de veiligheid en milieubescherming van de directe en indirecte omgeving wordt geëist.
Complexiteit	Een groot deel van de taken van de stuurman worden volgens standaardprocedures uitgevoerd en zijn dan ook routinematig. Het schip is echter een zelfvoorzienend bedrijf. Vandaar dat de stuurman wordt geacht op een divers gebied in staat te zijn om probleemoplossend te kunnen handelen. Dat betekent dat de stuurman flexibel en inventief moet zijn.
Typerende beroepshouding	De stuurman werkt in onregelmatige diensten en is gedurende vaarperiodes continue aan boord. Er wordt aan boord gewerkt en gewoond. Dit impliceert naast een grote taakgerichtheid en inzet een sociale opstelling ten opzichte van andere opvarenden. Engels is daarbij de gangbare voertaal.

Trends / Innovaties

Marktontwikkelingen	<p>De Nederlandse vloot (koopvaardij, zeesleepvaart, baggerij) had op 1 januari 2003 een omvang van 967 schepen met een totale bruto tonnage van 5,5 miljoen. Het aantal opdrachten voor de bouw van nieuwe schepen geeft aan dat de Nederlandse vloot de komende jaren gematigd verder zal groeien. De totale werkgelegenheid in de maritieme sector is geraamd op 137.000. Voor de zeevaart bedraagt de werkgelegenheid waarvoor maritieme kennis nodig is 90 tot 95 % van de totale werkgelegenheid in dit segment.</p> <p>Op de Nederlandse vloot doen ca. 17.000 zeevarenden dienst, waarvan ca. 9.000 als kapitein of officier. Voor de komende jaren wordt verwacht dat het aantal arbeidsplaatsen voor kapiteins en officieren zal stijgen. Door de vervangingsvraag voor kapiteins en officieren die met pensioen gaan en kapiteins en officieren die een ander beroep kiezen, zal er de komende jaren een nog grotere vraag naar nieuwe officieren zijn.</p>
Wetgeving	Door de strenger wordende regelgeving, controle en aansprakelijkheid op het gebied van veiligheid, milieu en arbeidsomstandigheden zal de stuurman goed bekend dienen te zijn met IMO/ILO-regelgeving, Nederlandse scheepvaartwetgeving, Arbo-wetgeving en (locale) voorschriften op het gebied van veiligheid en milieu, e.d. Het volledig op de hoogte zijn van nieuwe ontwikkelingen en eisen binnen het vakgebied en het handelen daarnaar zal voor de beroepsgroep een kwaliteitsvoorsprong kunnen betekenen.
Technologische ontwikkelingen	De permanente technologische ontwikkelingen resulteren in voortdurende aanpassingen aan de hoogtechnologische apparatuur en installaties aan boord. De stuurman zal onder meer door het bijhouden van vakliteratuur zijn kennis op peil moeten houden.
Bedrijfsorganisatorische ontwikkelingen	Met de volledige invoering van de ISM-code en de toekomstige invoering van de security-regelgeving zal de stuurman in toenemende mate bekend moeten worden met het werken volgens procedures binnen (scheeps-)managementsystemen.
Internationale ontwikkelingen	Door de internationalisering van de bemanningen neemt aan boord van een schip het leven en werken met buitenlandse collega-officieren en overige bemanningsleden een steeds prominentere rol in. Een goede vaardigheid van het Engels als algemene voertaal en een goed begrip van andere culturen en sociale gewoonten zullen steeds belangrijker worden.

Kerntaken van het beroep

- 1 Voert de navigatie.
- 2 Draagt zorg voor de belading van het schip.
- 3 Pleegt onderhoud.
- 4 Handelt bij calamiteiten.
- 5 Zorgt voor een goede bedrijfsvoering op het schip.

Kerntaak 1	Voert de navigatie
Proces	<p>De stuurman bereidt een te volgen navigatieroute voor en zet deze uit. Hierbij houdt hij of zij rekening met de veiligheid van het schip, economische aspecten, wet- en regelgeving, en de bescherming van het milieu.</p> <p>De stuurman geeft leiding aan of is betrokken bij het veilig meren en ontmeren en ankeren van het schip. De stuurman monitort tijdens de zeereis de juiste positie van het schip en de bewegingen van andere schepen en past de route zo nodig aan. De stuurman is tevens in staat het schip te besturen en te manoeuvreren onder alle weer- en stroomomstandigheden in gebieden van ruim en nauw vaarwater. Indien nodig communiceert hij/zij met andere opvarenden, andere schepen en/of instanties aan de wal.</p> <p>De stuurman communiceert vanaf de brug met de officier van de wacht (indien aanwezig) in de machinekamer. Dat kan te maken hebben met het ondersteunen van het bedienen van hoofd en hulpwerktuigen of elektrische/ elektronische ondersteunende installaties en systemen.</p> <p>Hij/zij voert een zelfstandige navigatiewacht uit op zee of ten anker. Tijdens de navigatiewacht bewaakt, controleert en bedient de stuurman de bruginstrumenten, de alarmerings- en monitorsystemen. Tevens draagt de stuurman zorg voor het bijwerken van zeekaarten en nautische publicaties.</p> <p>Kortom: het voeren van de navigatie omvat het varen van A naar B op een veilig en verantwoorde manier voor schip, bemanning en milieu.</p>
Rol / verantwoordelijkheden	<p>De stuurman is zelf verantwoordelijk voor het voeren van de navigatie, d.w.z. dat hij verantwoordelijk is voor de veiligheid van het schip en haar bemanning.</p> <p>De stuurman moet op de juiste momenten besluiten de kapitein in te schakelen.</p>
Complexiteit	<p>De taken bestaan voor een deel uit het toepassen van standaardprocedures en geautomatiseerde routines. Er zijn echter complicerende factoren die vereisen dat de stuurman de goede beslissingen neemt, zoals: weersomstandigheden, de toestand van de zee (golfhoogte en stroom), nauw vaarwater, intensiteit van scheepvaartverkeer, motorvermogen, stabiliteit en belading. Andere belemmerende factoren kunnen taalproblemen bij het radioverkeer of vermoeidheid zijn.</p>
Betrokkenen	<p>De stuurman werkt in dit kader samen met de andere wachtofficiëren, de gezelschap van de uitkijk en de overige opvarenden, loodsen, scheepvaartbegeleiders en wachtofficiëren van andere schepen.</p>
(Hulp-)middelen	<p>Bij het voeren van de navigatie maakt de stuurman gebruik van: nautische publicaties, actuele meteorologische gegevens, (elektronische) zeekaarten plaatsbepalingssystemen, andere navigatiehulpmiddelen, bruginstrumenten, scheepsalarm en monitorsystemen, elektrische en elektronische ondersteunende apparatuur en installaties, communicatieapparatuur, reglementen ter voorkoming van aanvaringen, internationale wet- en regelgeving.</p>
Kwaliteit van proces en resultaat	<p>Het schip wordt veilig genavigeerd met inachtneming van internationale voorschriften en bepalingen. Dat betekent dat de stuurman alle informatie juist moet verzamelen en interpreteren en dat hij/zij goed moet communiceren met betrokkenen.</p>
Keuzes en dilemma's	<p>De stuurman moet bij het voeren van de navigatie voortdurend beslissingen nemen en afwegingen maken tussen de te kiezen route, snelheid, weersomstandigheden, de dichtheid van schepen, veiligheid, vaargebied, e.d. Dat betekent dat de stuurman vooruit denkt, anticipeert op mogelijke situaties en prioriteiten stelt.</p> <p>De stuurman kan bijvoorbeeld in een situatie komen waarbij hij of zij moet kiezen tussen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De economische belangen en veiligheid en/of milieu. • Zelfstandigheid en bevoegdheid (afhankelijk van de functie aan boord): voorkomende problemen tijdens de uitvoering moet de stuurman afwegen wanneer de leidinggevende ingeschakeld moet worden en wanneer zelfstandig zoeken naar een oplossing gewenst is. Keerzijde van deze vraag is de afweging tussen delegeren en zelf uitvoeren. • Of bij gebrek aan tijd- en/of mankracht beslissingen nemen over inzet (Bepalen of de taken gelijktijdig kunnen worden uitgevoerd of dat extra mankracht noodzakelijk is, bijv. is overdag op de brug nog een extra uitkijk gewenst?).

Kerntaak 2	Draagt zorg voor de belading van het schip
Proces	De stuurman draagt zorg voor een veilige en economische belading van het schip en voor de bewaking van de ladingscondities aan boord tijdens het vervoer. Dat betekent dat de stuurman een beladingsplan maakt in samenwerking met de walorganisatie van de rederij. Hiertoe maakt hij/zij sterkte- en stabiliteitsberekeningen. De stuurman houdt toezicht op het veilig laden en lossen van het schip (incl. het vastzetten van de lading indien van toepassing). Hierbij worden de laad/losprocedures gevolgd die gebruikelijk zijn of zijn afgesproken met betrokken partijen. De stuurman voert tevens de pre-sailing controles uit op de lading en bewaakt tijdens het vervoer de conditie van de lading.
Rol / verantwoordelijkheden	De stuurman draagt zelfstandig de verantwoordelijkheid voor de belading van het schip. Hij/zij houdt bij het laden en lossen toezicht op het (veilig) werken van de bemanning en bootwerkers en tijdens de reis op de condities van de lading.
Complexiteit	Bij het maken van het beladingsplan volgt de stuurman in eerste instantie standaardprocedures. Complicerende factoren bij het beladen van een schip zijn echter zaken als volgorde laad- en loshavens, eigenschappen van de lading ook m.b.t. het samen laden met andere ladingen, schadegevoeligheid van de lading, veiligheid en milieu. Tevens kan de aard van de lading extra zorg vereisen. Tussen het schip en de stuwadoos kan een tegengesteld belang bestaan (goede stuwage vs. snelle stuwage). Tijdens het laden/lossen dient de stuurman processen te bewaken die zich tegelijkertijd op meerdere plaatsen aan boord afspelen. Laad- en losprocedures zijn meestal continu processen (24-uurs processen) waarbij de stuurman meestal in een wachstelsel zorg draagt voor het goede verloop. Lange of intensieve perioden van werken zijn hierbij mogelijk.
Betrokkenen	De stuurman werkt bij het beladen samen met de overige bemanning, stuwadoors, bootwerkers, charteraars, ladingsurveyor, kantoororganisatie van de rederij en vertegenwoordigers van ladingbelanghebbenden.
(Hulp-)middelen	De stuurman maakt bij het beladen van het schip gebruik van de bestaande los- en laad procedures, wet- en regelgeving, stabiliteitssystemen, stabiliteitsgegevens en scheepsgegevens voor diepgang en sterkte, laad- en losgerei, middelen voor het vastzetten van de lading, laadplannen en instructies van de ladingeigenaar/charteraar.
Kwaliteit van proces en resultaat	Het resultaat van het werk van de stuurman is een veilige en economische belading van het schip en daardoor blijvende goede ladingscondities aan boord tijdens het vervoer.
Keuzes en dilemma's	Bij het beladen van het schip maakt de stuurman diverse afwegingen, o.a.: <ul style="list-style-type: none"> • Tussen het economisch voordelig beladen en de veiligheid van het schip en de opvarenden en de bescherming van het milieu • Tussen de benodigde tijd en de beschikbare tijd voor het laden en lossen • Tussen de kwaliteit die de stuurman nastreeft en de kwaliteit die externe partijen kunnen leveren • Wanneer grijpt de stuurman in bij fouten tijdens het beladingsproces • Het zodanig organiseren van het werk dat ten aanzien van de bemanning rekening gehouden wordt met arbeids- en rusttijdenwetgeving.

Kerntaak 3	Pleegt onderhoud
Proces	<p>De stuurman voert onderhoudswerkzaamheden uit. Hij/zij plant de onderhoudswerkzaamheden, voert ze uit of geeft er leiding aan. De werkzaamheden omvatten onderhoud aan nautische en technische installaties en scheepsonderdelen, het uitvoeren van inspecties op scheepsonderdelen, het opstellen van reparatierapporten en het laten uitvoeren van reparaties dan wel controles door gespecialiseerde firma's op door externe bedrijven uitgevoerde werkzaamheden, inkoop van benodigde onderdelen dan wel voorraden. Dit alles kan eventueel in overleg met de technische dienst van de rederij worden uitgevoerd.</p> <p>Verder draagt de stuurman zorg voor het juist functioneren van reddings-, veiligheids-, brandbestrijdings- en milieubeschermdende middelen. Daartoe voert hij/zij periodieke inspecties en onderhoud uit.</p>
Rol / verantwoordelijkheden	De stuurman kan de onderhoudswerkzaamheden zelfstandig, maar ook met andere opvarenden uitvoeren. Daarbij kan hij/zij óf het werk zelf uitvoeren óf het delegeren aan de bemanning en toezicht houden op de uitvoering van het werk.
Complexiteit	De onderhoudsactiviteiten van de stuurman bestaan vooral uit het toepassen van standaardprocedures en geautomatiseerde routines. Bij complexe problemen aan materiaal zal hij/zij alleen of samen met derden naar creatieve oplossingen moeten zoeken.
Betrokkenen	Bij het plegen van onderhoud kan de stuurman in contact komen met: de technische dienst van de rederij, onderhoudsploegen, faciliterende bedrijven, en andere opvarenden.
(Hulp-)middelen	De stuurman maakt bij het onderhoud gebruik van o.a. onderhoudsmanuals, procedures, (computergestuurde) onderhoudssystemen van de rederij, dockingsplanningen, gereedschap en voorschriften van leveranciers van gebruikte producten en materialen.
Kwaliteit van proces en resultaat	Het is van belang dat de stuurman de kwaliteit en deugdelijkheid van alle werktuigen en materiaal bewaakt. Dit bepaalt voor een belangrijk deel de veiligheid en arbeidsomstandigheden waaronder hij/zijzelf en de andere opvarenden werken.
Keuzes en dilemma's	<p>De stuurman moet bij zijn onderhoudswerkzaamheden afwegingen maken tussen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wat nodig is en budgetbeperkingen bij de inkoop van onderdelen en voorraden, oftewel kostenbesparingen versus veiligheid. • Het doorgaan dan wel stilleggen van werktuigen. • De te kiezen werkwijze en tijdstip van onderhoud.

Kerntaak 4	Handelt bij calamiteiten
Proces	Bij calamiteiten weet de stuurman doelmatig te handelen. Het kan gaan om het verlaten van het schip, man overboord, persoonlijke ongevallen, brandbestrijding en olievervuiling. Tevens kan de stuurman eerste hulp verlenen bij ziekte en ongevallen. De stuurman zorgt er voor dat er rust en duidelijkheid komt in de situatie en dat iedere opvarende zijn of haar taak uitvoert. Om goed voorbereid te zijn op calamiteiten laat de stuurman de opvarenden periodiek oefenen.
Rol / verantwoordelijkheden	Bij calamiteiten handelt de stuurman zelfstandig en neemt hij/zij initiatief. De stuurman geeft in dergelijke situaties leiding en toont daadkracht.
Complexiteit	Bij calamiteiten kan het gaan om hectische en gecompliceerde situaties waar de risico's snel beoordeeld moeten worden en zoveel mogelijk volgens de procedures gehandeld moet worden.
Betrokkenen	De stuurman schakelt naar behoefte alle opvarenden in bij het bestrijden van calamiteiten en eventueel externe hulpverlenende instanties of de walorganisatie van de rederij.
(Hulp-)middelen	De stuurman volgt bij calamiteiten de gebruikelijke procedures. Verder maakt hij/zij gebruik van de relevante hulpmiddelen (reddings-, veiligheids-, brandbestrijdings- en milieubeschermdende middelen) en communicatieapparatuur. Bij het verlenen van eerste hulp gebruikt de stuurman de beschikbare verpleeg- en geneesmiddelen.
Kwaliteit van proces en resultaat	Het is van groot belang dat de stuurman de risico's van de situatie goed weet in te schatten en vervolgens de juiste keuzes maakt en doelmatig handelt.
Keuzes en dilemma's	De stuurman moet bij calamiteiten afwegingen maken tussen: <ul style="list-style-type: none"> • Helpen en bestrijden van de calamiteit en veiligheid van schip, opvarenden en lading.

Kerntaak 5		Zorgt voor een goede bedrijfsvoering op het schip
Proces	De stuurman zorgt voor een goede bedrijfsvoering op het schip. Dit omvat onder meer dat hij/zij een goed werk-, woon – en leefklimaat bevordert. Daarbij heeft de stuurman aandacht voor het specifieke internationale karakter van de bemanning. Engels is de voertaal. Tevens is de stuurman verantwoordelijk voor de administratieve werkzaamheden die te maken hebben met de bedrijfsvoering. Te denken valt aan de ladingadministratie en het scheepsmanagement-systeem waaronder voorraadbeheer, onderhoudsplanning, keuringen en inspecties vallen. De bedrijfsvoering voldoet aan de eisen van wet- en regelgeving en het managementsysteem van de rederij. Daarvoor zoekt de stuurman indien nodig relevante artikelen in wet- en regelgeving op en relevante informatie uit handboeken, instructies en procedures. Bij het aansturen van de organisatie zal de stuurman contact hebben met autoriteiten, scheepsagenten, surveyors, stuwadoors e.d. Engels is ook in externe contacten de gangbare voertaal.	
Rol / verantwoordelijkheden	De stuurman heeft op termijn een leidinggevende rol bij het voeren van het bedrijf en het aansturen van de organisatie aan boord. Hij/zij dient een eigen managementstijl te ontwikkelen die rekening houdt met het diverse culturele karakter van de bemanning.	
Complexiteit	Bij de bedrijfsvoering heeft de stuurman een duidelijke hiërarchische verantwoordelijkheid. De leidinggevende rol vergt veel beroepsonafhankelijke vaardigheden en kennis. In diverse situaties zal de stuurman onvoldoende steun hebben aan de standaardprocedures en zal hij/zij nieuwe oplossingen moeten bedenken.	
Betrokkenen	Bij het voeren van een goed bedrijf werkt de stuurman samen met de overige opvarenden, de walorganisatie van de rederij en externe partijen als autoriteiten, scheepsagenten, surveyors, stuwadoors e.d. Tevens kan hij of zij stagiaires begeleiden en mede-opvarenden bekend maken met voorschriften en procedures aan boord.	
(Hulp-)middelen	Voor een goede en verantwoorde bedrijfsvoering, dient de stuurman kennis te hebben van het rederijbeleid en -instructies, (inter-)nationale wet- en regelgeving (o.a. IMO-, ILO-, Nederlandse scheepvaart- en arbowetgeving), de rol en positie van partijen in de maritieme sector, toegepast verzekeringsrecht, kwaliteitssystemen en de diverse hulpmiddelen aan boord. Verder dient de stuurman over goede leidinggevende capaciteiten te beschikken.	
Kwaliteit van proces en resultaat	Het resultaat van de bedrijfsvoering is een goede en veilig werk- en leefomgeving. En een rendabele bedrijfsvoering d.w.z. een goede en winstgevende dienstverlening die voldoet aan wet- en regelgeving.	
Keuzes en dilemma's	De stuurman moet bij de bedrijfsvoering afwegingen maken tussen: <ul style="list-style-type: none"> • Economische belangen en de veiligheid en het milieu. • Sociale verantwoordelijkheid ten opzichte van de mede-opvarenden (er wordt intensief samengeleefd) én een zakelijke verantwoordelijkheid ten opzichte van de rederij en bemanning. • De verschillende culturen van de bemanning. • Het verrichten van de noodzakelijke werkzaamheden én voldoen aan arbeid- en rusttijden wetgeving. • Eigen gedrag en de voorbeeldfunctie als officier/leidinggevende. • De belangen van de ladingeigenaar, charteraar, rederij of de bemanning. • Zelfstandigheid en bevoegdheid (afhankelijk van de functie aan boord): bijvoorkomende problemen tijdens de uitvoering moet de stuurman afwegen wanneer de leidinggevende ingeschakeld moet worden en wanneer zelfstandig zoeken naar een oplossing gewenst is. Keerzijde van deze vraag is de afweging tussen delegeren en zelf uitvoeren. 	

Kernopgaven van het beroep

1. TIJD VS. VEILIGHEID VS. MILIEU

De stuurman staat voor de opgave een afweging te maken tussen de continuïteit en snelheid van het uitvoeren van de werkzaamheden (van invloed op het rendement) en het garanderen van de veiligheid van het schip, de lading en de opvarenden en de bescherming van het milieu.

2. BEDRIJFSBELANG VS. INDIVIDUEEL BELANG

De stuurman staat voor de opgave een balans te vinden tussen het hebben van een zakelijke werkrelatie met de andere opvarenden en de sociale onderlinge verantwoordelijkheid die het samenleven op het schip met zich mee brengt.

3. TAAK A VS. TAAK B

De stuurman staat voor de opgave de juiste prioriteiten te stellen in het uitvoeren van de werkzaamheden, die vaak gekenmerkt worden door hectiek en diversiteit.

4. TIJD VS. BEWIJSLAST

De stuurman staat voor de opgave aantoonbaar te maken dat wordt voldaan aan de normen en eisen van wet- en regelgeving. De controles aan boord zijn frequent en scherp.

Overzichtschema beroepscompetenties en kerntaken

OVERZICHTSSCHEMA BEROEPSCOMPETENTIES EN KERNTAKEN		KERNTAAK									
BEROEPSCOMPETENTIES		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
vakmatig-methodisch (VM)											
1	Uitzetten navigatieroute	X									
2	Plaatsbepalen schip	X									
3	Uitvoeren navigatiewacht	X									
4	Manoeuvreren schip	X									
5	Administreren	X	X			X					
6	Beladen schip		X	X							
7	Plegen onderhoud			X							
8	Handelen bij calamiteiten				X						
9	Ondersteunen technisch bedrijf	X		X		X					
bestuurlijk-organisatorisch en strategische (BOS)											
10	Leidinggeven	X	X	X	X	X					
11	Communiceren	X	X	X	X	X					
12	Beoordelen eigen bevoegdheid	X	X	X	X	X					
13	Ondernemen/managen					X					
sociaal-communicatieve (SC)											
14	Samenleven/samenwerken	X	X	X	X	X					

Overzichtschema beroepscompetenties en kernopgave

OVERZICHTSSCHEMA BEROEPSCOMPETENTIES EN KERNOPGAVEN		KERNOPGAVE									
BEROEPSCOMPETENTIES		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
vakmatig-methodisch (VM)											
1	Uitzetten navigatieroute	X		X							
2	Plaatsbepalen schip	X		X							
3	Uitvoeren navigatiewacht	X		X							
4	Manoeuvreren schip	X		X							
5	Administreren			X	X						
6	Beladen schip	X		X							
7	Plegen onderhoud	X		X							
8	Handelen bij calamiteiten	X		X							
9	Ondersteunen technisch bedrijf	X		X							
bestuurlijk-organisatorisch en strategische (BOS)											
10	Leidinggeven	X	X	X							
11	Communiceren			X							
12	Beoordelen eigen bevoegdheid			X							
13	Ondernemen/managen	X	X	X	X						
sociaal-communicatieve (SC)											
14	Samenleven/samenwerken	X	X	X	X						

Beroepcompetenties met succescriteria

Nr. 1 Uitzetten navigatieroute	
Beroepscompetentie VM	De stuurman is in staat om op adequate wijze een te volgen navigatieroute voor te bereiden en uit te zetten.
Succescriteria	
Proces	Verzamelt alle benodigde informatie en interpreteert deze gegevens. Houdt rekening met meteorologische omstandigheden, belading van het schip, economische en veiligheidsaspecten. Houdt rekening met internationale wet- en regelgeving. Maakt gebruik van alle nautische hulpmiddelen op de brug. Voor schepen kleiner dan 3000 GT. Maakt een planning van de route. Doet dit zelfstandig.
Resultaat	Veilige navigatiegegevens.

Nr. 2 Plaatsbepalen schip	
Beroepscompetentie VM	De stuurman is in staat om op adequate wijze de juiste positie van het schip te bepalen en te monitor tijdens een reis en de route zo nodig aan te passen.
Succescriteria	
Proces	Maakt gebruik van de plaatsbepalingssystemen en andere hulpmiddelen. Houdt rekening met meteorologische omstandigheden, betrouwbaarheid van de gebruikte systemen, economische en veiligheidsaspecten. Houdt rekening met internationale wet- en regelgeving. Denkt en handelt probleemoplossend. Voor schepen kleiner dan 3000 GT. Doet dit zelfstandig.
Resultaat	Juiste positiebepaling. veilige navigatie.

Nr. 3 Uitvoeren navigatiewacht	
Beroepscompetentie VM	De stuurman is in staat om op adequate wijze een navigatiewacht op zee of ten anker uit te voeren.
Succescriteria	
Proces	Bewaakt de alarmerings- en monitoringssystemen. Maakt gebruik van alle nautische hulpmiddelen op de brug. Houdt rekening met internationale wet- en regelgeving. Voor schepen kleiner dan 3000 GT. Werkt zelfstandig. Denkt en handelt probleemoplossend. Stressbestendig. Blijft langdurig alert.
Resultaat	Veilige navigatiewacht.

Nr. 4 Manoeuvreren schip	
Beroepscompetentie VM	De stuurman is in staat om op adequate wijze het schip te manoeuvreren en te besturen.
Succescriteria	
Proces	Maakt gebruik van alle nodige hulpmiddelen en instrumenten aan boord.
	Onder alle weer- en stroomomstandigheden.
	In gebieden van ruim en nauw vaarwater.
	Geeft leiding aan het veilig meren en ontmeren en ankeren.
	Voor schepen kleiner dan 3000 GT.
	Communiqueert met de officier van de wacht in de machinekamer (indien aanwezig).
	Denkt en handelt probleemoplossend.
	Stressbestendig.
	Interpreteert gegevens en bestuurt het schip.
Resultaat	Het veilig besturen en verplaatsen van het schip.

Nr. 5 Administreren	
Beroepscompetentie VM	De stuurman is in staat om op adequate wijze administratieve werkzaamheden uit te voeren.
Succescriteria	
Proces	Registreert onder meer de relevante gegevens m.b.t. de navigatie, de ladingbehandeling, de toestand van het schip en uitrusting, werkzaamheden, reparaties en voorvallen.
	Voor schepen kleiner dan 3000 GT.
	Voert de boekhouding van uitgaven en zorgt dat de beschikbare budgetten niet (onnodig) overschreden worden.
Resultaat	Juiste vastlegging van gegevens met betrekking tot de bedrijfsvoering aan boord.

Nr. 6 Beladen schip	
Beroepscompetentie VM	De stuurman is in staat om op adequate wijze het schip te beladen en tijdens de zeereis de ladingscondities te bewaken.
Succescriteria	
Proces	Houdt toezicht op het veilig laden en lossen van het schip.
	Conform de laad- en losprocedures.
	Maakt een beladingsplan.
	Berekent sterkte en stabiliteit van het schip.
	Voert pre-sailing controles uit op de lading.
	Voor schepen kleiner dan 3000 GT.
	Controleert de lading tijdens de zeereis.
Resultaat	Een veilige en economische belading van het schip.

Nr. 7 Plegen onderhoud	
Beroepscompetentie VM	De stuurman is in staat om op adequate wijze (preventief) onderhoud te verrichten aan installaties en uitrusting.
Succescriteria	
Proces	Heeft oog voor de noodzaak van preventief (technisch) onderhoud.
	Herkent en signaleert situaties die potentieel gevaarlijk zijn.
	Plant de onderhoudswerkzaamheden en stelt reparatierapporten op.
	Volgt de veiligheidsprocedures.
	Werkt zelfstandig en probleemoplossend, improviserend.
	Werkt conform rederij-instructies en (inter-)nationale wet- en regelgeving.
	Maakt gebruik van beschikbaar gereedschap, persoonlijke beschermingsmiddelen, e.d.
	Voert (periodieke) inspecties uit (zelf dan wel door derden).
	Voor schepen kleiner dan 3000 GT.
	Draagt zorg de goede staat van de nautische en technische installaties en reddings-, veiligheids-, brandbestrijdings- en milieubeschermdende middelen.
Resultaat	Deugdelijk materiaal en veilige arbeidsomstandigheden.

Nr. 8 Handelen bij calamiteiten	
Beroepscompetentie VM	De stuurman is in staat om op adequate wijze te handelen bij calamiteiten.
Succescriteria	
Proces	Beoordeelt de risico's van de situatie.
	Onderneemt actie (indien mogelijk volgens de procedures).
	Brengt rust en duidelijkheid en geeft –indien nodig- anderen een taak.
	Is stressbestendig.
	Werkt probleemoplossend, improviserend.
	Zorgt dat er periodiek geoefend wordt voor diverse calamiteiten.
	Maakt gebruik van alle relevante hulpmiddelen.
	Voor schepen kleiner dan 3000 GT.
	Verleent eerste hulp bij ongelukken.
Resultaat	Snel terugdringen van gevaar.

Nr. 9 Ondersteunen technisch bedrijf	
Beroepscompetentie VM	De stuurman is in staat om op adequate wijze het technisch bedrijf te ondersteunen.
Succescriteria	
Proces	Voert al dan niet in overleg met de scheepswerktuigkundige(n) zelfstandig handelingen uit, zoals:
	start (semi-automatisch) het bedrijf van hoofd en hulpwerktuigen.
	ondersteunt daar waar nodig het bedrijfsklaarmaken en monitoren van het bedrijf van hoofd- en hulpinstallaties.
	voert berekeningen uit m.b.t. de benodigde hoeveelheid brandstof en de verdeling daarvan en het voeren van bunkerprocedures.
	bedient/stelt in bedrijf de elektrische/ elektronische ondersteunende installaties en systemen.
	Voor schepen kleiner dan 3000 GT.
Resultaat	Goede aansturing technisch bedrijf.

Nr. 10 Leidinggeven	
Beroepscompetentie BOS	De stuurman is in staat om op adequate wijze leiding te geven aan de werkzaamheden en de bemanning.
Succescriteria	
Proces	Organiseert de werkzaamheden efficiënt en effectief.
	Heeft oog voor het welzijn van de bemanningsleden.
	Neemt de veiligheid en milieubelangen in acht.
	Voor schepen kleiner dan 3000 GT.
	Zorgt dat er conform (inter-)nationale wet- en regelgeving gewerkt wordt.
	Improviseert waar nodig en is flexibel.
	Structureert en stelt prioriteiten.
	Is besluitvaardig.
	Straalt gezag uit.
	Heeft een groot verantwoordelijkheidsgevoel en is sterk betrokken.
	Is stressbestendig.
Resultaat	Een goede, effectieve en veilige gang van zaken aan boord.

Nr. 11 Communiceren	
Beroepscompetentie BOS	De stuurman is in staat om op adequate wijze te communiceren met andere opvarenden en externe partijen.
Succescriteria	
Proces	Maakt onder meer gebruik van de communicatieapparatuur aan boord.
	Volgt indien van toepassing daarbij de internationale procedures en regels.
	Is stressbestendig onder alle omstandigheden.
	Spreekt, verstaat, schrijft en leest Engels.
	Voor schepen kleiner dan 3000 GT.
	Tijdens zeebedrijf of havenbedrijf.
Resultaat	Een heldere (niet voor tweeërlei uitleg vatbare) communicatie en afspraken met derden.

Nr. 12 Beoordelen eigen bevoegdheid	
Beroepscompetentie BOS	De stuurman is in staat om op adequate wijze te beoordelen of hij/zij een probleem of situatie zelfstandig kan oplossen of dat hij/zij een leidinggevende of derden dient te waarschuwen.
Succescriteria	
Proces	Verzamelt alle benodigde informatie om de situatie te beoordelen.
	Is besluitvaardig.
	Voor schepen kleiner dan 3000 GT.
	Handelt probleemoplossend.
Resultaat	Een goede inschatting van wat onder eigen verantwoordelijkheid gedaan kan worden en wat niet.

Nr. 13 Ondernemen/managen	
Beroepscompetentie BOS/SC	De stuurman is in staat om op adequate wijze het schip als bedrijf/onderneming aan te sturen, te managen.
Succescriteria	
Proces	Bevordert door zijn/haar opstelling het werk-, woon- en leefklimaat aan boord.
	Houdt rekening met culturele achtergrond van de bemanningsleden.
	Zorgt dat er conform wet- en regelgeving wordt gewerkt.
	Werkt volgens het scheepsmanagementsysteem.
	Geeft leiding aan de bemanning.
	Voor schepen kleiner dan 3000 GT.
	Verzorgt contacten met officiële instanties en bedrijven in binnen- en buitenland.
Resultaat	Goede en veilige werk- en leefomgeving.
	Een goede en winstgevende dienstverlening.

Nr. 14 Samenleven/samenwerken	
Beroepscompetentie SC	De stuurman is in staat om op adequate wijze samen te werken en te leven met de andere opvarenden.
Succescriteria	
Proces	Kan gedurende lange tijd met een groep mensen op een relatief kleine ruimte samenwerken en –leven.
	Beschikt over doorzettingsvermogen en duidelijke motivatie.
	Is representatief.
	Werkt goed samen.
	Heeft een groot verantwoordelijkheidsgevoel.
	Beheerst de Engelse taal voldoende.
	Is flexibel.
Resultaat	Goed werk- en leefklimaat.

BIJLAGE 1: Diploma's en certificaten

Het Ministerie van Verkeer en Waterstaat verschaft een vaarbevoegdheidsbewijs (ref. Besluit zeevaartbemanning handelsvaart en zeilvaart, artikel 17) op basis van het kennisbewijs Wachtstuurman tot 3000 GT. Voor de afgifte van het kennisbewijs Wachtstuurman tot 3000 GT voldoet de aanvrager aan de beroepsvereisten (ref. Besluit zeevaartbemanning handelsvaart en zeilvaart, hoofdstuk 4 Beroepsvereisten, §2 Beroepsvereisten handelsvaart, artikel 63).

Artikel 63

Voor de afgifte van het kennisbewijs wachtstuurman tot 3000 GT,

a. voldoet de aanvrager aan:

- voorschrift II/1, paragrafen 2.4 en 2.5 van de bijlage bij het STCW-Verdrag;
- voorschrift II/2, paragraaf 3.3 van de bijlage bij het STCW-Verdrag;
- voorschrift V/1, paragraaf 1.2, van de bijlage bij het STCW-Verdrag;

b. heeft de aanvrager met goed gevolg examen afgelegd ter afsluiting van een opleiding die ten minste voldoet aan:

- sectie A-II/1, paragraaf 1 tot en met 6, van de STCW-Code;
- sectie A-II/2, paragraaf 1 tot en met 7, van de STCW-Code, met uitzondering van de aspecten coördinatie reddingsacties, opstellen wachtschema's en orders, radarnavigator, reageren op noodsituaties en personeelsmanagement;
- sectie A-V/1, paragraaf 2 tot en met 7 van de STCW-Code, en

c. heeft de aanvrager

- een goedgekeurde stage aan boord vervuld van ten minste een jaar als onderdeel van de onder b bedoelde opleiding, onder bijhouding van een goedgekeurd stageboek, en tijdens deze stage wachtdienst op de brug gelopen onder toezicht van de kapitein, een bevoegde stuurman of een bevoegd maritiem officier.

De interpretatie van de STCW beroepsvereisten zal zijn afgestemd op schepen met een omvang kleiner dan 3000 GT voor onbeperkt vaargebied.